

Beschrijving basisondersteuning Primair Onderwijs Almere

Almere, juni 2013

Dick Hattenberg - Ruud Pet- Peter de Vries

Inhoudsopgave

1	Inleiding	blz. 3	
2	Basisondersteuning Samenwerkingsverband: IJkpunten en indicatoren	blz. 4	
3	Toelichting op ijkpunten en indicatoren	blz. 5	
	3.1	Beleid	blz. 5
	3.2	Onderwijs	blz. 5
	3.3	Begeleiding	blz. 6
	3.4	Organisatie	blz. 6
4	Uitwerking ijkpunten en indicatoren	blz. 7	
	4.1	Ijkpunt 1, Beleid leerlingenondersteuning	blz. 7
	4.2	Ijkpunt 2, Schoolondersteuningsprofiel	blz. 9
	4.3	Ijkpunt 3, Effectiviteit van de leerlingenondersteuning	blz.10
	4.4	Ijkpunt 4, Pedagogisch klimaat	blz.11
	4.5	Ijkpunt 5, Ontwikkeling en vordering van de leerling	blz.12
	4.6	Ijkpunt 6, Handelings- en opbrengstgericht	blz.12
	4.7	Ijkpunt 7, Leeromgeving en instructiemethoden	blz.13
	4.8	Ijkpunt 8, Handelingsbekwaam	blz.14
	4.9	Ijkpunt 9, Ondersteuningsarrangement van de school	blz.15
	4.10	Ijkpunt 10, Overdracht	blz.17
	4.11	Ijkpunt 11, Betrokkenheid van de ouders	blz.18
	4.12	Ijkpunt 12, Interne onderwijsstructuur	blz.19
	4.13	Ijkpunt 13, Ondersteuningsteam	blz.20

1 Inleiding

De besturen Primair Onderwijs hebben gezamenlijk de zorgplicht voor de leerlingen met ondersteuningsbehoeften in het samenwerkingsverband.

Hierbij gaat het om alle leerlingen die aandacht vragen vanwege specifieke onderwijsbehoeften. In principe kunnen alle kinderen binnen het SWV Stichting Leerlingzorg Almere ondersteuning “op maat” krijgen, waarvoor in gezamenlijkheid een dekkende infrastructuur (continuüm van ondersteuning) is ontwikkeld. Soms is dit op wijkniveau gerealiseerd, soms op stedelijk niveau. Deze infrastructuur loopt van integratieve aanpakken, zoals kind-in-school- of groep-in-school-modellen naar meer separaat aanbod (SBO/SO). Ouders spelen als educatief partner een belangrijke rol bij de vaststelling van een passend onderwijsarrangement voor hun kind.

Als het om ondersteuning gaat vormt de ondersteuningsbehoefte van de leerling het uitgangspunt. Handelingsgericht werken en handelingsgericht diagnosticeren vormen het fundament voor het handelen van alle scholen binnen het Samenwerkingsverband. Het vergroten van de handelingsbekwaamheid van de professionals (leerkracht, IB-er) is hierbij een specifiek aandachtspunt.

Naast onderwijsbehoeften zal er aandacht zijn voor opvoedbehoeften. Samenwerking met Jeugdzorg en integraal indiceren zijn hierbij belangrijke voorwaarden. Uitgangspunt is één kind, één gezin, één plan, waarbij de onderwijsbehoefte binnen de school complementair is aan de ondersteuningsbehoefte in de thuissituatie van de leerling.

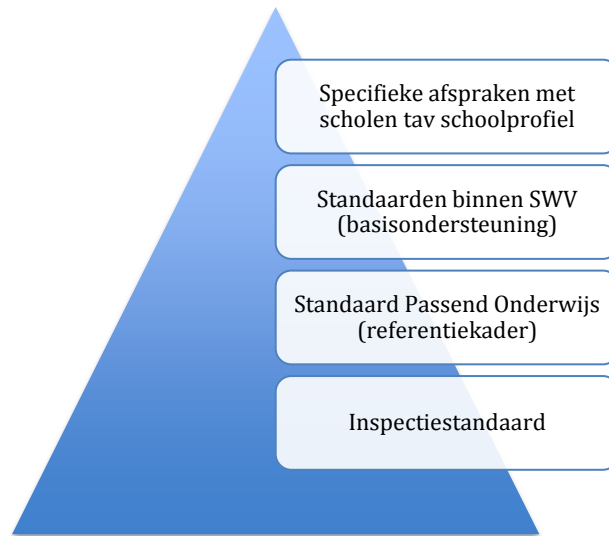
In de schooljaren 2011-2012 en 2012-2013 is binnen elke school een schoolondersteuningsprofiel vastgesteld. In deze profielen zijn vijf onderwerpen centraal gesteld:

- 1: Beschrijven basisondersteuning
- 2: Beschrijven breedtezorg en zorgstructuur van de school
- 3: In kaart brengen van de zorgzwaarte in objectiveerbare getallen
- 4: Beschrijven deskundigheid en expertise binnen de school
- 5: Beschrijven van de ambitie van de school ten aanzien van de ondersteuningsprofielen

Deze ondersteuningsprofielen vormen, aangevuld met de bovenschoolse en stedelijke voorzieningen het onderwijscontinuüm van het Almeerse basisonderwijs, eventueel gerealiseerd in samenwerking met partners uit de Jeugdzorg. Naast de mogelijkheden en ambities van de scholen worden ook de grenzen van scholen inzichtelijk gemaakt.

Op basis van de ondersteuningsprofielen is het mogelijk dat scholen zich specialiseren om te kunnen voldoen aan de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen. Dit vraagt om afstemming met het SWV, omdat geen enkele school los van de andere scholen hierin kan opereren. Op deze wijze draagt het SWV de verantwoordelijkheid om het dekkend aanbod te realiseren. Het ondersteuningsplan van het SWV zal hierin een leidende rol vervullen.

Los van specifieke schoolondersteuningsprofielen, behoren de Almeerse scholen tenminste de basisondersteuning te bieden en te voldoen aan de inspectiestandaarden. Deze gemeenschappelijke standaarden gelden voor alle scholen. In deze notitie wordt het concept basisondersteuning voor het Almeerse basisonderwijs gepresenteerd. Dit is een locale invulling van het landelijk geformuleerde Referentiekader.

In bovenstaande illustratie is te zien dat de beschreven basisondersteuning een standaard hanteert die voortborduurt op de inspectiestandaard en de standaarden vanuit het Referentiekader. De basisondersteuning beschrijft de standaarden, specifiek voor het SWV. Bovenop deze drie standaarden zijn specifieke afspraken te maken met scholen die hun profiel willen afstemmen op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Deze standaarden of afspraken gelden derhalve niet voor alle scholen. Het SWV Stichting Leerlingzorg Almere zal met deze scholen een convenant sluiten waarin:

- A: Kwaliteitsstandaarden worden vastgelegd
- B: Faciliteiten worden beschreven (professionalisering, gebouwenaanpassing e.d.)
- C: Plaatsingsafspraken worden beschreven
- D: Evaluatie en monitoring worden vastgesteld

2 Basisondersteuning Samenwerkingsverband: IJkpunten en indicatoren

De schoolbesturen van het primair onderwijs in SWV Stichting Leerlingzorg Almere spreken de standaard af voor de basisondersteuning middels dertien richtinggevende afspraken. Deze zijn gebaseerd op de *IJkpunten voor Basisondersteuning in het Primair Onderwijs* (Hofmans, 2010). Door middel van deze afspraken wordt duidelijk welk streefniveau aan basisondersteuning de besturen binnen SWV Stichting Leerlingzorg Almere willen bereiken. Het geeft aan wat de verantwoordelijkheid is van de verschillende schoolbesturen versus die van het nieuw ingerichte samenwerkingsverband. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de basisondersteuning, het samenwerkingsverband voor alles wat de basisondersteuning overstijgt.

Iedere uitspraak is tot stand gekomen:

1. op basis van de inspectie eisen
2. op basis van het Referentiekader (standaard voor de ondersteuningsplicht)
3. in aanvulling op de eisen vanuit het toezichtkader en de afspraken binnen het Referentiekader zijn extra kwaliteitsafspraken toegevoegd voor de scholen die deel uitmaken van SWV Stichting Leerlingzorg Almere

Naast de beschrijving van de gewenste kwaliteit is per uitspraak een aanzet gedaan tot een beschrijving van signalen of risico's met betrekking tot het vermogen van een school om met leerlingen om te gaan die extra onderwijsbehoeften hebben. De signalen kunnen gebruikt worden ten behoeve van naleving van de vastgestelde en onderschreven kwaliteitskaders.

3 Toelichting op ijkpunten en indicatoren

De ijkpunten zijn geordend in vier domeinen: beleid, onderwijs, begeleiding en organisatie.

3.1 Beleid

Voor het beleid van de scholen zijn drie ijkpunten geformuleerd voor de basisondersteuning:

1 *Beleid*

- Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor hun beleid, hun kwaliteit en voor hun kwaliteitsondersteuning. De school is bovendien wettelijk verplicht om de beleidsdoelen vast te leggen in het schoolplan, ook op het terrein van de leerlingenondersteuning.

2 *Ondersteuningsprofiel*

- Het ondersteuningsprofiel beschrijft welk aanbod aan onderwijs en ondersteuning een school haar leerlingen kan bieden. Het profiel moet aanknopingspunt bieden voor de bepaling van de ondersteuningszwaarte en voor verbetering van de ondersteuning in school.

3 *Effectiviteit*

- De leerlingenondersteuning maakt deel uit van het kwaliteitsbeleid van de scholen. Van de scholen mag worden verwacht dat zij het beleid jaarlijks evalueren. Datzelfde geldt voor de effectiviteit van de ingezette middelen. Vervolgens stellen scholen een ontwikkelagenda op voor het komende jaar en passen zij zo nodig de inzet van middelen aan.

3.2 Onderwijs

Voor het domein onderwijs zijn vijf ijkpunten geformuleerd:

4 *Omgeving*

- De omgeving – de ruimte, de leerbronnen, de medeleerlingen, de leerkrachten – moet zo zijn ingericht dat tegemoet gekomen wordt aan drie basale psychologische behoeften van leerlingen: de behoefte aan relatie, aan competentie en aan autonomie. Een leeromgeving die ondersteunend en stimulerend is en die een beroep doet op de betrokkenheid van leerlingen, is een voorwaarde voor leren. Een ander aspect van de leeromgeving is de veiligheid. Het gaat hier om het beleid inzake de fysieke en sociale veiligheid. De school is daarbij actief en alert in het bestrijden en voorkomen van incidenten.

5 *Continue ontwikkeling/opbrengsten ondersteuning*

- Op schoolniveau zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop systematisch signalering van problemen en toetsing van de voortgang van leerlingen plaatsvinden. Op basis hiervan is vervolgens de vraag wat deze informatie betekent voor het handelen van de leerkracht. De school hanteert normen om de resultaten van de leerlingen en de opbrengsten van de school zelf te kunnen wegen en beoordelen.

6 *Handelingsgericht werken en opbrengst gericht werken*

- Passend Onderwijs is een combinatie van handelingsgericht werken en opbrengstgericht werken. Dat betekent dat de ontwikkelingsbrede resultaten van leerlingen steeds leidend zijn voor de inrichting van het onderwijs.

7 *Onderwijs op maat*

- De school gaat na of haar aanbod, aanpak en materialen voldoende tegemoet komen aan de onderwijsbehoeften van leerlingen. Bij een aantal leerlingen hangen deze behoeften samen met problemen bij het verwerven van

basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen en wiskunde en algemene vaardigheden. Deze leerlingen hebben aan de gemiddelde leerstof al hun handen vol. Begaafde leerlingen daarentegen moeten extra worden uitgedaagd. Vormen van aanpassingen van de leerstof betreffen niet alleen de inhoud ervan. Het gaat ook om het gebruik van passende leer- en hulpmiddelen, variatie in onderwijstijd, instructie en verwerking.

8. *Handelingsbekwaamheid*

- Van leerkrachten mag worden verwacht dat zij over een handelingsrepertoire beschikken of gaan beschikken om hulp te bieden aan leerlingen. Dat betekent dat zij, binnen afgesproken grenzen van de school om kunnen gaan met leerlingen met leer- of gedragsproblemen. Zij staan open voor reflectie op en ondersteuning bij hun handelen en werken continu en gezamenlijk aan de eigen professionalisering

3.3 Begeleiding

Voor de begeleiding van de scholen zijn drie ijkpunten geformuleerd voor de basisondersteuning.

9 *Ondersteuningsarrangement van de school*

- Het ondersteuningsarrangement van een leerling beschrijft elementen van het ondersteuningsprofiel van de school, waarvan de leerling gebruik maakt. Hierbij valt te denken aan: beschikbare expertise binnen de school, de beschikbare tijd en aandacht voor deze leerling, de aanpassingen en voorzieningen binnen de school, de beschikbare materialen en de samenwerking met externen. Naast de beschrijving van het arrangement voor deze leerling, geeft het zicht op de mogelijke ontwikkeling van de leerling: het ontwikkelingsperspectief, de tussen- en einddoelen en de wijze waarop de leerling wordt begeleid.

10 *Overdracht*

- Effectief onderwijs betekent ook dat leerlingen goed worden gevolgd en systematisch worden begeleid. Het is belangrijk dat leerlingen met extra onderwijsbehoeften goed worden begeleid bij de overgangen

11 *Betrokkenheid ouders*

- Scholen die werk maken van onderwijs zien ouders/verzorgers vooral als partners bij de ontwikkeling van hun leerlingen. Dat geldt des te meer voor leerlingen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Een goede afstemming van de begeleiding op school en daarbuiten heeft een versterkende werking op de ontwikkeling van de leerling
- Vanuit de visie op het handelingsgericht werken, gaan scholen uit van een voortdurende samenwerking tussen leerkracht, leerling, ouders en begeleiders. Door het systeendenken gaan we er vanuit dat het één van invloed is op het ander. Daarom worden de ouders en de leerlingen zelf betrokken in het benoemen van de onderwijsbehoeften. Wat heeft *dit* kind, met *deze* ouders, in *deze* klas met *deze* leerkracht, op *deze* school nodig?

3.4 Organisatie van de 'zorg'structuur

Voor de organisatie van de zorg zijn twee ijkpunten geformuleerd voor de basisondersteuning.

12 *Interne ondersteuningsstructuur*

- Voor het goed laten verlopen van de ondersteuning en de begeleiding van leerlingen is het belangrijk dat hulpbronnen aanwezig zijn rond de groepen en de leerkrachten: de interne ondersteuningsstructuur.

13 *Ondersteuningsteam*

- Voor de organisatie van de hulp en advies van buiten de school maken scholen gebruik van de bovenschoolse zorgstructuur.

4 Uitwerking ijkpunten en indicatoren

4.1 Ijkpunt 1

De school voert een helder beleid op het terrein van leerlingenondersteuning dat is gebaseerd op de zeven uitgangspunten van Handelingsgericht Werken.

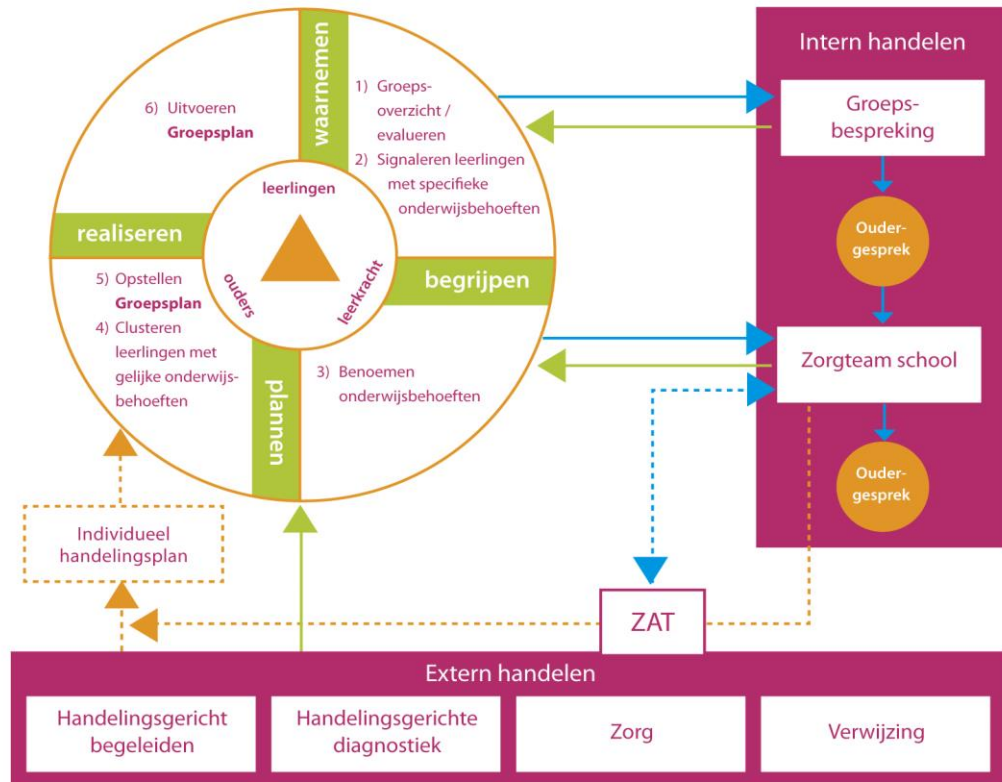
Indicatoren

inspectie eisen	• De school biedt gedocumenteerde onderwijszorg. • De school weet wat de onderwijsbehoeften van haar leerlingen zijn.
referentie kader	• De school heeft een expliciete visie op leerlingenondersteuning. • Deze visie wordt gedragen door het hele team. • De school heeft vastgelegd wat een leerling met extra onderwijsbehoeften is • De procedures en afspraken over leerlingenondersteuning zijn duidelijk. • De inzet van ondersteuningsmiddelen is duidelijk.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	De school werkt volgens de zeven uitgangspunten van HGW. <i>HGW beoogt de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding voor alle leerlingen te verbeteren. Het concretiseert adaptief onderwijs en doeltreffende leerlingbegeleiding, zodat een schoolteam effectief kan omgaan met verschillen tussen leerlingen. HGW is een planmatige en cyclische werkwijze waarbij onderwijsprofessionals (leerkracht, interne begeleider en leidinggevende) de volgende zeven uitgangspunten toepassen.</i> 1. De onderwijsbehoeften van leerlingen staan centraal. Wat heeft een leerling nodig om een bepaald doel te behalen? Denk aan instructie op een andere manier, extra leertijd of uitdaging. Hoe kan de leerkracht de leerling hierbij zo goed mogelijk ondersteunen? 2. Afstemming en wisselwerking: het gaat niet alleen om het kind, maar om het kind in wisselwerking met zijn omgeving. Het gaat om deze leerling in deze groep, bij deze leerkracht, op deze school en van deze ouders. Hoe goed is de omgeving afgestemd op wat dit kind nodig heeft? 3. Leerkrachten realiseren passend onderwijs en leveren daarmee een cruciale bijdrage aan een positieve ontwikkeling van leerlingen op het gebied van leren, werkhouding en sociaal-emotioneel functioneren. Met andere woorden: het is de leerkracht die 't doet. Maar wat heeft zij hiervoor nodig, wat zijn haar ondersteuningsbehoeften? 4. Positieve aspecten van het kind, de leerkracht, de groep, de school en ouders zijn van groot belang. Naast problematische aspecten zijn deze positieve aspecten nodig om de situatie te begrijpen, ambitieuze doelen te stellen en om een succesvol plan van aanpak te maken en uit te voeren. 5. Samenwerking tussen leerkrachten, leerlingen, ouders, interne en externe begeleiders is noodzakelijk om een effectieve aanpak te realiseren. Dit vergt constructieve communicatie tussen betrokkenen. Samen analyseren zij de situatie en zoeken ze naar oplossingen. 6. Doelgericht werken: het team formuleert korte en lange termijn doelen voor het leren, de werkhouding en het sociaal-emotioneel functioneren van alle leerlingen

en evalueert deze in een cyclus van planmatig handelen.

7. De werkwijze is systematisch, in stappen en transparant. het is betrokkenen duidelijk doe de school wil werken en waarom. Er zijn heldere afspraken over wie wat doet, waarom, hoe en wanneer. Formulieren en checklists ondersteunen dit streven. Teamleden zijn open over hun manier van werken en over hun plannen en motieven.

De school heeft de leerlingenondersteuning ingericht volgens de cyclus van Handelingsgericht Werken (HGW). Schematisch is deze als volgt weer te geven.

signaleren
risico

- Leerkrachten kunnen geen praktische vertaling maken van het begrip “onderwijsbehoefte”.
- Leerkrachten praten opvallend vaak in negatieve termen en medische labels over hun leerlingen (“defect-denken”, niet oplossingsgericht, geen pedagogisch optimisme).
- Leerkrachten geven aan het beleid van de leerlingenondersteuning in hun school niet te kennen, niet te ondersteunen of onduidelijk te vinden.

4.2 IJkpunt 2

De school heeft haar ondersteuningsprofiel vastgesteld.

Indicatoren

inspectie eisen	• Het schoolondersteuningsprofiel is na overleg met het team vastgesteld. • De (G)MR stemt in met het schoolondersteuningsprofiel. • Het schoolondersteuningsprofiel is actueel (vier jaar). • Het schoolondersteuningsprofiel is onderdeel van het schoolplan en de schoolgids. • Het schoolondersteuningsprofiel bevat een oordeel over de kwaliteit van de basisondersteuning. • Het schoolondersteuningsprofiel bevat een beschrijving van het aanbod van de school aan onderwijs, begeleiding, expertise en voorzieningen. • Het schoolondersteuningsprofiel biedt aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling van de leerlingenondersteuning.
referentie kader	De school heeft in haar ondersteuningsprofiel vastgesteld hoe zij tegemoet komt aan de onderwijsbehoeften van leerlingen met: • een IQ omstreeks 80 à 85 enerzijds en 130 à 140 anderzijds en/of een disharmonisch intelligentieprofiel • (beperkte) leerproblemen • een ontwikkelingsperspectief, dat het uitstroomniveau gaat realiseren • een vertraagde taalontwikkeling • een vertraagde leesontwikkeling • dyslexie, die conform het dyslexieprotocol begeleid kunnen worden • een vertraagde rekenontwikkeling • dyscalculie, die conform het dyscalculie protocol begeleid kunnen worden • (beperkte) problemen in hun sociaal-emotioneel functioneren zoals faalangst, werkhoudingproblemen, gedrag, zwak ontwikkelde sociale vaardigheden • een combinatie van bovengenoemde onderwijsbehoeften, waarbij de school handelingsbekwaam is • de school maakt duidelijk hoe bovenstaande punten meetbaar zijn, de school kan zodoende beargumenteren waarom voor de ene leerling meer- of andere ondersteuning wordt verleend dan voor de andere
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	In het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband staat beschreven: • Kwaliteitseisen gericht op specifieke doelgroepen cq. leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (SO-standaard als leidraad). • Plaatsingsbeleid, plaatsingsafspraken en ondersteuningsarrangementen. • Schoolontwikkeling. • Professionaliseringsplan schoolteam. • Competenties personeel, aannamebeleid personeel en personeelsbeleid.

	• Het volgen van de leerlingen (leerlingvolgsysteem). • De interne ondersteuningsstructuur. • Bovenschoolse ondersteuningsstructuur. • Samenwerking en afstemming met externe instanties. • Contacten, gesprekken en samenwerking met ouders. • Technische en ruimtelijke aanpassingen aan het schoolgebouw. • Aanpassingen en uitbreiding van materialen. • Verantwoording inzet middelen. • Grenzen van de school. • Beschrijving van het schoolprofiel in de schoolgids.

signaleren risico	• De school handelt duidelijk in strijd met het door haar vastgestelde schoolondersteuningsprofiel. • Leerkrachten en ouders herkennen het door de school vastgestelde schoolondersteuningsprofiel niet. • De school geeft aan handelingsverlegen te zijn t.a.v. leerlingen binnen de basisondersteuning.

4.3 IJkpunt 3

De school bepaalt jaarlijks de effectiviteit van de leerlingenondersteuning en past het beeld zo nodig aan.

Indicatoren

inspectie eisen	• De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen. • De school evalueert jaarlijks het onderwijsleerproces. • De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten. • De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces. • De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.

referentie kader	• De school evalueert jaarlijks de leerlingenondersteuning. • De school bepaalt jaarlijks de effectiviteit van de ingezette ondersteuningsmiddelen.

afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• De school beoogt dat kinderen zich optimaal en aantoonbaar ontwikkelen: ○ De tussen- en eindopbrengsten op de toetsresultaten tenminste zijn wat op grond van de populatie leerlingen verwacht wordt. ○ De school een duidelijk beeld heeft ten aanzien van het volgen van leerlingen met (bepaalde) problemen in hun sociaal-emotioneel functioneren. • De school toont aan (aan ouders en SWV) wat ze heeft gedaan aan effectieve ondersteuning van leerlingen met leer-, gedrags- en/of sociaal-emotionele problemen.

	De school maakt gebruik van het HGW-groeidocument.
signaleren risico	- De school verwijst aantoonbaar meer leerlingen naar het SBO en SO dan het landelijk gemiddelde en het gemiddelde voor de eigen wijk of vergelijkbare leerlingpopulaties of een school verwijst helemaal niet en maakt geen gebruik van de SWV voorzieningen. - De school doet significant vaker een beroep op de ondersteuning van het samenwerkingsverband dan vergelijkbare scholen. - De school heeft opvallend veel tussentijds vertrokken leerlingen met een andere reden dan een verhuizing.

4.4 IJkpunt 4

De school is fysiek en sociaal gezien veilig en heeft een goed pedagogisch klimaat.

Indicatoren

inspectie eisen	- De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school - De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich voordoen. - De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten. - De school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.
referentie kader	- De school hanteert regels voor veiligheid en omgangsvormen. - De school gaat vertrouwelijk om met informatie over leerlingen.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	- De school hanteert kwaliteitsbeleid op het gebied van pedagogisch handelen. - De school zorgt ervoor dat leerlingen respectvol met elkaar omgaan, zodat pesten en uitsluiting zoveel mogelijk voorkomen kan worden.
signaleren risico	- Leerlingen en/of ouders rapporteren dat er veel wordt gepest. - Er komen klachten dat de aanpak van het pesten niet goed geregeld is en dat de problematiek hardnekkig is. - Er zijn regelmatig gewelddadige incidenten op school of op het schoolplein. - De school houdt zich niet aan het protocol kindermishandeling en/ of veel teamleden zijn hier niet mee bekend. - Enquêtes wijzen uit dat kinderen en/of ouders en/ of leerkrachten een laag oordeel geven op aspecten van sociale veiligheid en pedagogisch klimaat. - De school heeft geen veiligheids- en pestpreventiebeleid

4.5 IJkpunt 5

De school heeft zicht op de ontwikkeling en vorderingen van de leerlingen.

Indicatoren

inspectie eisen	• De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen. • De school volgt en analyseert systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen. • De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen ondersteuning nodig hebben.
referentie kader	• De school heeft normen vastgesteld voor de resultaten die zij met de leerlingen nastreeft. • De normen bevatten in elk geval de referentieniveaus taal en rekenen.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• De school: ○ Stelt systematisch de vorderingen en ontwikkelingen van de leerlingen vast door middel van de toetskalender. ○ Legt de vorderingen en resultaten vast in groepsoverzichten en in een (digitaal) leerlingvolgsysteem en bespreekt dit met ouders. ○ Heeft ten aanzien van individuele leerlingen afspraken gemaakt over criteria voor uitval bij taalontwikkeling, rekenen en wiskunde, technisch lezen, spelling en begrijpend lezen. ○ Heeft zicht op de ontwikkeling van sociaal-emotioneel en gedragsmatig functioneren van de leerlingen. Dit maakt onderdeel uit van het (digitaal) leerlingvolgsysteem.
signaleren risico	• Er is sprake van opvallende scores in de trendanalyses op school- en groepsniveau, zonder dat dit vertaald wordt in aangepast schoolbeleid. • Er is sprake van onvolledigheden in het (digitale) leerlingvolgsysteem.

4.6 IJkpunt 6

De school werkt opbrengst- en handelingsgericht aan het realiseren van de onderwijsondersteuningsarrangementen.

Indicatoren

inspectie eisen	• Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de ondersteuning voor de <i>zorg</i>leerling. • De school voert de ondersteuning planmatig uit. • De school evalueert regelmatig de effecten van de ondersteuning.

referentie kader	• De school past op grond van verzamelde toetsgegevens tenminste twee maal per jaar de groepsplannen aan. • De school past op grond van verzamelde toetsgegevens tenminste twee maal per jaar de plannen voor individuele leerlingen (zo nodig) aan.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• De school stelt in overleg met de ondersteuningspartners deelplannen voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften op. Deze plannen maken deel uit van brede afspraken (met ouders, schoolmaatschappelijk werk en jeugdarts) over opvoeding en ondersteuning van deze leerling.
signaleren risico	• De school heeft niet alle stappen binnen de cyclus HGW doorgelopen. • Ouders worden onvoldoende betrokken.

4.7 IJkpunt 7

De school biedt een uitdagende leeromgeving en hanteert effectieve instructiemethoden.

Indicatoren

inspectie eisen	• De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerling-gewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand. • De school stemt de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen. • De school stemt de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen. • De school stemt de verwerking af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen. • De school stemt de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
referentie kader	• De school heeft extra (orthodidactische) materialen voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. • De school stemt de werkvormen af op verschillen tussen de leerlingen. • De school geeft leerlingen met extra onderwijsbehoeften extra en directe feedback. • De school gebruikt materialen en methoden die differentiatie mogelijk maakt.
afspraken SLAPO	
signaleren risico	• De school krijgt matige tot slechte beoordelingen van de Inspectie op de indicatoren die te maken hebben met de kwaliteit van pedagogisch en didactisch handelen en het omgaan met verschillen.

4.8 IJkpunt 8

Het team werkt gericht aan haar handelingsbekwaamheid en competenties.

Indicatoren

inspectie eisen	Zie inspectie-indicatoren.
referentie kader	• Het personeel beschikt over didactische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • Het personeel beschikt over organisatorische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • Het personeel beschikt over pedagogische competenties voor de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • Het personeel staat open voor reflectie en voor ondersteuning bij hun handelen • Het personeel werkt continu aan hun handelingsgerichte vaardigheden. • Het personeel krijgt de mogelijkheid in teamverband te leren en te werken. • Het personeel wordt gestimuleerd en gefaciliteerd voor deelname aan lerende netwerken over de leerlingenondersteuning.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• Het is de leerkracht die ertoe doet. Ondersteuning en begeleiding moeten gericht zijn op het versterken van leerkrachtcompetenties. • Interne begeleiding is een vastgestelde taak binnen de school.
signaleren risico	• Denken in kind/ouder defecten • De school kent geen POP-cyclus

4.9 IJkpunt 9

Voor elke leerling met speciale onderwijsbehoeften is een gedocumenteerd ondersteuningsarrangement vastgesteld.

Indicatoren

inspectie eisen	• De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling met speciale onderwijsbehoeften een ontwikkelingsperspectief vast. • De school volgt of de leerlingen zich ontwikkeling conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.
referentie kader	• De school signaleert leer, opgroei- en opvoedproblemen tijdig in samenwerking met het CJG. • De school heeft een passend aanbod voor leerlingen met dyslexie en/of dyscalculie. • De school heeft leerlijnen die afgestemd zijn op leerlingen met een meer of minder dan gemiddelde intelligentie; • De school heeft programma's en methodieken die gericht zijn op sociale veiligheid en het voorkomen van gedragsproblemen; • de school geeft haar mogelijkheden (en grenzen) aan als het gaat om de fysieke toegankelijkheid en de beschikbaarheid van hulpmiddelen voor leerlingen met een (meervoudige) lichamelijke beperking; • de school heeft een protocol voor handelingen met een medisch karakter (omgaan met medicijnen e.d.); • de school heeft samenwerkingsovereenkomsten met ketenpartners in de zorg.

afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• Er zijn duidelijke afspraken over de ondersteuning die het samenwerkingsverband biedt m.b.t. de verbetering, verandering en vernieuwing van ondersteuningsarrangementen in de deelnemende scholen. • Er zijn richtlijnen voor de toeleiding van leerlingen naar de ondersteuningsvoorzieningen van het samenwerkingsverband. • Het samenwerkingsverband heeft inzicht in het continuüm van ondersteuning dat een bestuur biedt en dat besturen in samenwerking met elkaar bieden. • Het samenwerkingsverband heeft duidelijk welke ondersteuning waar geboden wordt. • Het samenwerkingsverband initieert zo nodig het tot stand komen van nieuwe en boven schoolse ondersteuningsvoorzieningen. • Er zijn (wettelijk) correcte procedures voor uitwisseling van vertrouwelijke informatie over leerlingen binnen het samenwerkingsverband. • Er is een transparant ondersteuningsaanbod aan scholen, van specialisten, collegiale consultatie. • Er is een transparant ondersteuningsaanbod voor ouders die daarom vragen. • Het ondersteuningsarrangement heeft een vaste opzet die past bij het onderwijsconcept van de school. • Het ondersteuningsarrangement bevat tussendoelen die aansluiten bij de toets momenten van het leerlingvolgsysteem van de school. • Het ondersteuningsarrangement bevat een leerlijn die gekoppeld is aan de referentieniveaus taal en rekenen. • Het ondersteuningsarrangement bevat specificaties op de volgende gebieden: ○ Instructiebehoeften ○ Opdrachten ○ Materialen ○ Aanpassing leeromgeving ○ Leeractiviteiten ○ Begeleiding en feedback ○ Samenwerking met medeleerlingen; omgang en samenwerken • Het ondersteuningsarrangement specificeert de situaties waarin de leerling (of groep leerlingen) extra gedragsmatige ondersteuning nodig heeft : ○ In de omgang met andere leerlingen ○ In het overzichtelijk en hanteerbaar houden van ruimte, tijd en bijzondere prikkel; ○ In het meedoen in het dagelijks leven in de groep ○ In het meedoen aan bijzondere gebeurtenissen in het schoolleven (uitjes, sportdag, vieringen e.d.) • Er wordt aangegeven hoe het ondersteuningsarrangement wordt uitgevoerd binnen het klassenmanagement en binnen het groepsplan van <i>deze</i> groep, <i>deze</i> leerling, <i>deze</i> leerkracht en <i>deze</i> school. • Het ondersteuningsarrangement is besproken met de ouders en de leerling. • Het groeidocument wordt adequaat bij gehouden • Waar dat nodig is, wordt gewerkt vanuit het principe een leerling een plan.
signaleren risico	• Er zijn leerlingen die thuiszitten zonder dat er al een andere plaats voor hen is. • Er zijn leerlingen met een indicatie die nog (lang) niet op de betreffende voorziening terecht kunnen. • Er zijn leerlingen die herhaaldelijk als casus besproken worden binnen het zorgteam/ZAT.

4.10 IJkpunt 10

De school neemt leerlingen zorgvuldig aan en draagt leerlingen zorgvuldig over volgens vastgesteld beleid op school-, bestuurs- en samenwerkingsverband niveau.

Indicatoren

inspectie eisen	• De school hanteert de wettelijke voorschriften rondom toelating en verwijdering van leerlingen. • Toelating van leerlingen afkomstig van het SBO of SO alsmede overgang van zo'n leerling naar het SBO of SO vindt slechts plaats in overeenstemming met de ouders.
referentie kader	• Bij leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften vindt warme overdracht plaats met de vroegschoolse voorziening, de vorige school of de vervolgschool • Het onderwijsondersteuningsarrangement van een leerling sluit aan bij het onderwijsondersteuningarrangement van de vroegschoolse voorziening of de vorige school van de leerling. • Het onderwijsondersteuningsarrangement van leerlingen wordt binnen de school warm overgedragen bij de overgang naar een volgende groep of een volgende leerkracht. • De school koppelt in het eerste jaar de ontwikkeling van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte terug aan de vroegschoolse voorziening of de vorige school. • De school volgt de leerlingen die de school hebben verlaten tenminste gedurende drie jaar.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• De school heeft een aanname- en overdrachtsbeleid en voert deze zorgvuldig uit.
signaleren risico	• Over toelating of verwijzing van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften zijn conflicten met ouders. • De school houdt zich niet aan de afspraken van het samenwerkingsverband.

4.11 Ijkpunt 11

Ouders, leerlingen en school hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de ontwikkeling van het individuele kind. Ouders worden daarom conform de visie “afstemming en handelingsgericht werken” betrokken bij de ontwikkeling van het individuele kind.

Indicatoren

inspectie eisen	• De school verantwoordt zich bij belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.
referentie kader	• De school bevroegt ouders regelmatig over de wensen en verwachtingen bij de begeleiding van hun kind. • Het personeel bevroegt ouders regelmatig over hun ervaringen met hun kind thuis en hun kennis van de ontwikkeling van hun kind op school en thuis. • De school voert met ouders een intakegesprek bij aanmelding. • De school informeert ouders tijdig en regelmatig over de voortgang in de ontwikkeling van hun kind. • De school betreft ouders bij het opstellen en evalueren van het onderwijsondersteuningsarrangement. • De school maakt samen met de leerling en de ouders afspraken over de begeleiding en wie waarvoor verantwoordelijk is. • De school ondersteunt ouders en leerling bij de overgang naar een anderen school.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• De school geeft ouderbetrokkenheid vorm zoals beschreven in de visie van handelingsgericht werken.
signaleren risico	• De school heeft regelmatig klachten van en conflicten met ouders • Experts rondom de school ervaren een moeizame samenwerking met de school.

4.12 IJkpunt 12

De school heeft een effectieve interne ondersteuningsstructuur

Indicatoren

inspectie eisen	• De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen ondersteuning nodig hebben. • Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de ondersteuning voor de zorgleerling. • De school voert de ondersteuning planmatig uit. • De school evalueert regelmatig de effecten van de ondersteuning.
referentie kader	• De school heeft interne begeleiding met een duidelijke taakomschrijving. • Coaching en begeleiding van leerkrachten is onderdeel van de taak van de interne begeleiding. • Taken en verantwoordelijkheden van leerkrachten en directie op het terrein van de leerling ondersteuning zijn duidelijk en transparant. • Leerkrachten worden ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van de onderwijsondersteuningsarrangementen. • De interne begeleiding beschikt over voldoende tijd en middelen. • De interne begeleiding is voldoende gekwalificeerd. • De school kan snel voldoende deskundigheid inschakelen voor hulp. • De school grijpt bij ernstige problemen snel in. • Leerkrachten weten waar zij terecht kunnen in de regio voor leerlingen met extra onderwijsbehoeften. • De interne ondersteuning is afgestemd op de ondersteuningsstructuur van het samenwerkingsverband.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• Het bestuur faciliteert de interne begeleiding van de leerkrachten • Intern begeleiders nemen deel aan netwerken en bijeenkomsten gericht op professionalisering. • De interne begeleiding kent tenminste een omvang van 0,0021 fte per leerling (1 dag per 100 leerlingen)
signaleren risico	• Bij uitval van interne begeleiding is geen optimale vervanging beschikbaar.

4.13 Ijkpunt 13

De school heeft een effectief ondersteuningsteam.

Indicatoren

inspectie eisen	• De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerling-niveau haar eigen kerntaak overschrijden.
referentie kader	• De interne begeleiding leidt het ondersteuningsteam in de school. • Taken van het ondersteuningsteam zijn vastgelegd. • Het ondersteuningsteam bereidt in elk geval verwijzing naar en bespreking van leerlingen in het MZT voor. • Het ondersteuningsteam draagt zorg voor het organiseren van de hulp om de school. • Het ondersteuningsteam onderhoudt de loketfunctie voor ouders.
afspraken Stichting Leerlingzorg Almere	• Het SWV voldoet aan de wettelijke verplichting van ZIOS, waarbij het zorgteam van de school bestaat uit een interne begeleider, een schoolmaatschappelijk werker en een jeugdverpleegkundige of jeugdarts. Er is een wijkgerichte aanpak met externe partners zoals Jeugdzorg.
signaleren risico	• Ketenpartners geven signalen af over moeizame samenwerking met de school. • Ketenpartners wisselen voor de uitvoering van hun taken essentiële informatie niet uit. • Ouders worden niet betrokken bij of klagen over de acties van het ondersteuningsteam met betrekking tot hun kind (en deze klachten blijken na onderzoek terecht).